

Brusel 3. června 2024
(OR. en)

10683/24

Interinstitucionální spis:
2024/0125(NLE)

COSCE 2
COEST 343
RELEX 754
JAI 942
COJUR 56

NÁVRH

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	30. května 2024
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2024) 224 final
Předmět:	Návrh ROZHODNUTÍ RADY o postoji, který má být jménem Unie zaujat v orgánech Rady Evropy ke změně statusu Evropské unie z přidruženého člena na účastníka Rozšířené parciální dohody o Registru škod způsobených agresí Ruské federace proti Ukrajině

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2024) 224 final.

Příloha: COM(2024) 224 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 30.5.2024
COM(2024) 224 final

2024/0125 (NLE)

Návrh

ROZHODNUTÍ RADY

o postoji, který má být jménem Unie zaujat v orgánech Rady Evropy ke změně statusu Evropské unie z přidruženého člena na účastníka Rozšířené parciální dohody o Registru škod způsobených agresí Ruské federace proti Ukrajině

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Tento návrh se týká změny statusu Evropské unie z přidruženého člena na účastníka Rozšířené parciální dohody o Registru škod způsobených agresí Ruské federace proti Ukrajině (dále jen „registr škod“ nebo „registr“).

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

• Odůvodnění a cíle návrhu

Dne 12. května 2023 přijal Výbor ministrů Rady Evropy rezoluci, kterou se zavádí Rozšířená parciální dohoda o Registru škod způsobených agresí Ruské federace proti Ukrajině¹.

Registr škod slouží jako evidence důkazů a informací v písemné podobě o nárocích na náhradu škody, ztráty nebo újmy způsobené všem dotčeným fyzickým a právnickým osobám, jakož i státu Ukrajina, způsobené od 24. února 2022 na území Ukrajiny mezinárodně protiprávními činy Ruské federace na Ukrajině nebo proti Ukrajině.

Vzhledem k časové tísní před 4. summitem Rady Evropy, který se konal ve dnech 16. a 17. května 2023 v Reykjavíku a na němž bylo oznámeno zřízení registru škod, bylo pro Unii jedinou možností, jak se stát zakládajícím členem registru škod, připojit se k rozšířené parciální dohodě jako přidružený člen v souladu s čl. 4 odst. 2 statutu uvedené rozšířené parciální dohody.

Za tímto účelem přijala Komise dne 11. května 2023 v návaznosti na rozhodnutí Rady o tvorbě politik, které takový krok podpořilo², rozhodnutí podle článku 220 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), kterým pověřila předsedkyni Komise, aby oznámila generálnímu tajemníkovi Rady Evropy záměr Unie připojit se k rozšířené parciální dohodě o registru škod, a to v prvním kroku jako zakládající přidružený člen³. Účast Unie jako přidruženého člena v rozšířené parciální dohodě nezakládá a ani neměla zakládat žádné právní závazky Unie podle mezinárodního práva.

K dnešnímu dni se kromě Unie do registru škod zapojilo 43 států, z toho 40 jako účastníci⁴ – včetně 26 členských států⁵ – a tři jako přidružení členové⁶.

V souladu s čl. 5 odst. 7 statutu registru škod mají přidružení členové, kteří do registru dobrovolně přispívají částkou rovnající se částce, kterou by museli zaplatit, kdyby byli účastníky, plný rozsah práv účastníků během rozpočtového roku, za který takový příspěvek zaplatili. Unie již zaplatila dobrovolný příspěvek ve výši 1 milionu EUR na rok 2023 a zavázala se zaplatit doporučený roční příspěvek na rok 2024. Proto v současné době požívá plného rozsahu práv, která mají účastníci.

¹ Rezoluce CM/Res(2023)3, kterou se zavádí Rozšířená parciální dohoda o Registru škod způsobených agresí Ruské federace proti Ukrajině (přijata Výborem ministrů dne 12. května 2023 na 1466. zasedání zástupců ministrů).

² Poznámka k bodu I/A 9016/23, 5. května 2023.

³ C(2023) 3241 ze dne 11. května 2023.

⁴ Albánie, Andorra, Belgie, Bulharsko, Černá Hora, Česko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Gruzie, Chorvatsko, Irsko, Island, Itálie, Kypr, Lichtenštejnsko, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Moldavská republika, Monako, Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, San Marino, Severní Makedonie, Slovenská republika, Slovinsko, Spojené království, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko a Ukrajina.

⁵ Maďarsko se k registru škod nepřipojilo.

⁶ Japonsko, Kanada a Spojené státy.

Vzhledem k zájmu Unie zajistit, aby Ruská federace nesla právní důsledky svých mezinárodně protiprávních činů, a vzhledem k tomu, že zřízení registru škod představuje první významný krok k zajištění včasného odškodnění obětí, je nyní vhodné změnit status Unie v rozšířené parciální dohodě z přidruženého člena na účastníka, čímž se znovu potvrdí pevný závazek Unie podporovat činnosti registru, a to i prostřednictvím placení povinného ročního příspěvku.

Změna statusu by pro registr škod měla nejen politický význam, ale i praktický přínos, neboť by registru přinesla finanční stabilitu založenou na záruce povinného finančního příspěvku Unie.

- **Soulad s platnými předpisy v této oblasti politiky**

Změna statusu Unie v rozšířené parciální dohodě o registru škod je v souladu se závazkem Unie zajistit, aby škody způsobené agresí Ruské federace proti Ukrajině a dalšími porušeními mezinárodního práva byly řádně nahrazeny, což se projevilo již v dřívější účasti Unie na téže rozšířené parciální dohodě jako zakládajícího přidruženého člena. Již v rozhodnutí Komise ze dne 11. května 2023, kterým byla předsedkyně Komise zmocněna oznámit generálnímu tajemníkovi Rady Evropy záměr Unie připojit se k rozšířené parciální dohodě o registru škod jako přidružený člen, bylo uznáno, že tento status má být pouze prvním krokem v účasti Unie na rozšířené parciální dohodě.

Účast v registru škod navíc doplňuje několik iniciativ, které byly od konce února 2022 podniknuty na evropské úrovni a jejichž cílem je zajistit, aby Ruská federace nesla odpovědnost za svou válečnou agresi proti Ukrajině a aby osoby odpovědné za mezinárodní zločiny spáchané na Ukrajině a proti ní byly postaveny před soud. To se týká zejména zřízení Mezinárodního střediska pro stíhání zločinu agrese vůči Ukrajině (ICPA) při Eurojustu. Tento návrh je rovněž v souladu s účastí Unie v různých fórech a strukturách, jejichž cílem je posílit spolupráci mezi příslušnými vnitrostátními orgány vyšetřujícími mezinárodní zločiny spáchané na Ukrajině a proti ní a zajistit, aby tyto zločiny nebyly beztrestné, jako je skupina pro dialog a Poradní skupina pro boj proti trestným činům krutého zacházení.

- **Soulad s ostatními politikami Unie**

Neochvějná podpora Ukrajiny ze strany Unie odráží společný závazek dodržovat demokratické zásady a chránit mezinárodní řád založený na pravidlech a mír v Evropě. Tento návrh je proto v souladu s ostatními politikami Unie, jejichž cílem je ochrana mezinárodního pořádku a míru v Evropě, zejména v souvislosti se současnou válečnou agresí proti Ukrajině. Unie zejména přijala bezprecedentní omezující opatření vůči Ruské federaci, aby zvýšila náklady, které Ruské federaci vznikají v souvislosti s jejím protiprávním jednáním, a zmařila její schopnost pokračovat v agresi. S cílem zlepšit prosazování těchto omezujících opatření Unie mimo jiné zřídila pracovní skupinu „Freeze and Seize“ a přijala směrnici, která harmonizuje definici porušení omezujících opatření Unie a trestní sankce za něj.⁷ Komise jmenovala vyslance EU pro sankce, aby zajistila průběžná jednání na vysoké úrovni se třetími zeměmi s cílem zabránit obcházení omezujících opatření Unie nebo vyhýbání se jim, a zveřejnila pokyny pro vnitrostátní orgány a soukromé hospodářské subjekty, které se týkají výkladu příslušných pravidel Unie v této oblasti.

⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/... ze dne ... o vymezení trestných činů a sankcí za porušení omezujících opatření Unie a změně směrnice (EU) 2018/1673 (dosud nezveřejněna).

Účast Unie na rozšířené parciální dohodě o registru škod je navíc v souladu s dlouhodobou spoluprací mezi Unií a Radou Evropy v oblasti lidských práv a základních svobod, demokracie a právního státu.

2. PRÁVNÍ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právní základ

Ustanovení čl. 218 odst. 9 SFEU zavádí rozhodnutí, kterými se stanoví „postoje, které mají být jménem Unie zaujaty v orgánu zřízeném dohodou, má-li tento orgán přijímat akty s právními účinky, s výjimkou aktů, které doplňují nebo pozměňují institucionální rámec dohody“.

Je třeba poznamenat, že nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/792 ze dne 29. února 2024 o zřízení Nástroje pro Ukrajinu⁸ již stanoví právní základ pro příspěvek Unie do registru škod.

Hmotněprávní základ závisí především na cíli a obsahu zamýšleného aktu. Má-li zamýšlený akt dvojí účel nebo má-li dvě složky a lze-li jeden z těchto účelů nebo jednu z těchto složek identifikovat jako hlavní, zatímco druhý účel či druhá složka je pouze vedlejší, musí být právní akt založen na jediném hmotněprávním základě, a sice na tom, který si žádá hlavní nebo převažující účel či složka. Tento návrh má jeden hlavní cíl, a to spolupráci Unie s registrem škod, který je zřízen v institucionálním rámci Rady Evropy. Registr škod hraje zásadní roli při podpoře a prosazování mezinárodní spravedlnosti na Ukrajině, neboť představuje první krok k vytvoření mezinárodního mechanismu odškodnění obětí agrese Ruské federace proti Ukrajině. Tato iniciativa se uskutečňuje v rámci zásad a cílů vnější činnosti Unie, zejména v souvislosti s jejím závazkem zajistit, aby Ruská federace nesla plnou odpovědnost za svou válečnou agresi proti Ukrajině. Hmotněprávním základem tohoto návrhu je tedy článek 212 SFEU.

Tento návrh proto vychází z článku 212 SFEU ve spojení s čl. 218 odst. 9 SFEU.

• Subsidiarita (v případě nevýlučné pravomoci)

V souladu s čl. 3 odst. 2 SFEU spadá spolupráce mezi Unií a registrem škod a následné členství Unie v rozšířené parciální dohodě o registru škod do výlučné vnější pravomoci Unie. Tento návrh proto nepodléhá kontrole subsidiarity.

• Proporcionalita

Výše uvedených cílů Unie v souvislosti s tímto návrhem lze dosáhnout pouze tak, že Unie jako účastník uzavře závaznou mezinárodní dohodu, která stanoví závazek dlouhodobého placení povinného ročního příspěvku.

• Volba nástroje

Účast v rozšířené parciální dohodě o registru škod má vzhledem k její celkové struktuře a preskriptivnímu charakteru právní účinky, a proto je třeba, aby byl postoj Unie stanoven rozhodnutím Rady podle čl. 218 odst. 9 SFEU. Pojem „akty s právními účinky“ zahrnuje

⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/792 ze dne 29. února 2024 o zřízení Nástroje pro Ukrajinu (Úř. věst. L, 2024/792, 29.2.2024).

akty, které mají právní účinky na základě pravidel mezinárodního práva, kterými se dotýčný orgán řídí.

3. VÝSLEDKY HODNOCENÍ *EX POST*, KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

- **Hodnocení *ex post* / kontroly účelnosti platných právních předpisů**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Konzultace se zúčastněnými stranami**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Sběr a využití výsledků odborných konzultací**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Posouzení dopadů**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Účelnost právních předpisů a zjednodušení**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Základní práva**

Agrese Ruské federace proti Ukrajině je porušením mezinárodního práva a již způsobila obrovské škody na Ukrajině a ukrajinskému obyvatelstvu. Cílem tohoto návrhu je posílit závazek Unie zajistit, aby prostřednictvím registru škod mohly být tyto škody řádně nahrazeny, včetně těch, které vznikly v důsledku porušení základních práv, jako je právo na život, nedotknutelnost osoby a vlastnictví a zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání ze strany Ruské federace.

4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Status Unie jako účastníka rozšířené parciální dohody o registru škod vyžaduje její finanční závazek platit roční povinný příspěvek.

Podle čl. 10 odst. 3 statutu registru škod vychází výše ročních povinných příspěvků účastníků i doporučených dobrovolných příspěvků přidružených členů z kritérií pro stanovení ročního sazebníku příspěvků do souhrnného rozpočtu Rady Evropy.

Registr se v souladu s rezolucí, kterou se zavádí rozšířená parciální dohoda o registru škod, zřizuje na počáteční období tří let. Přezkum fungování registru s cílem zvážit jeho další fungování se předpokládá do konce počátečního tříletého období, tj. do května 2026.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/792 ze dne 29. února 2024 o zřízení Nástroje pro Ukrajinu⁹ stanoví právní základ pro příspěvek Unie do registru škod. Na základě cílů stanovených v nařízení (EU) 2024/792, a zejména pomoci podle kapitoly V, čl. 34 odst. 3 nařízení (EU) 2024/792 stanoví, že „[p]omoc podle této kapitoly rovněž podporuje posílení kapacit pro předcházení konfliktům, budování míru a řešení předkrizových a pokrizových potřeb, mimo jiné prostřednictvím opatření k budování důvěry a postupů prosazujících

⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/792 ze dne 29. února 2024 o zřízení Nástroje pro Ukrajinu (Úř. věst. L, 2024/792, 29.2.2024).

spravedlnost, zjišťování pravdy, komplexní obnovy po skončení konfliktu v zájmu inkluzivní, mírové společnosti, jakož i shromažďování důkazů o zločinech spáchaných během války. V rámci této kapitoly mohou být poskytnuty finanční prostředky iniciativám a subjektům zapojeným do podpory a prosazování mezinárodní spravedlnosti na Ukrajině.“ Vzhledem k tomu, že rozšířená parciální dohoda o registru škod má za cíl prosazovat mezinárodní spravedlnost na Ukrajině tím, že přispěje k mechanismu, který nahradí škody způsobené Ukrajině a jejímu obyvatelstvu porušením mezinárodního práva ze strany Ruské federace, stanoví čl. 34 odst. 3 nařízení (EU) 2024/792 vhodný právní základ, v souladu s nímž může Unie poskytnout svůj finanční příspěvek na rozšířenou parciální dohodu o registru škod.

Rozpočtová položka, která by tyto výdaje pokryla, by byla položka 16 06 03 01 – Pomoc Unie pro přistoupení a další opatření, přičemž v příslušných rozpočtových poznámkách je vysvětleno, že tento bod „bude rovněž pokrývat podporu [...] dalších opatření, která doplňují činnost EU, jako jsou mechanismy odpovědnosti za ruskou válečnou agresi“.

Pokud jde o způsob provádění, článek 239 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie¹⁰, který umožňuje Unii platit členské příspěvky organizacím, jichž je Unie členem, se použije pro povinný příspěvek Unie do registru a byl již použit pro platbu dobrovolného příspěvku Unie do registru na rok 2023.

Dne 16. listopadu 2023 přijala konference účastníků registru škod roční rozpočet na rok 2024. Příspěvek Unie na rok 2024 byl stanoven na 845 863,71 EUR a Unii byla zaslána příslušná výzva k úhradě příspěvku. Příspěvek by měl být zaplacen do 1. července 2024 v souladu s výše uvedenými podmínkami.

5. OSTATNÍ PRVKY

- **Plány provádění a způsob monitorování, hodnocení a podávání zpráv**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Informativní dokumenty (u směrnic)**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Podrobné vysvětlení konkrétních ustanovení návrhu**

Článek 1 obsahuje postoj, který má být jménem Unie zaujat ke změně statusu Unie z přidruženého člena na účastníka rozšířené parciální dohody o registru škod.

Článek 2 se týká vstupu rozhodnutí v platnost.

¹⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012 (Úř. věst. L 193, 30.7.2018).

Návrh

ROZHODNUTÍ RADY

o postoji, který má být jménem Unie zaujat v orgánech Rady Evropy ke změně statusu Evropské unie z přidruženého člena na účastníka Rozšířené parciální dohody o Registru škod způsobených agresí Ruské federace proti Ukrajině

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 212 ve spojení s čl. 218 odst. 9 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Valné shromáždění OSN přijalo dne 14. listopadu 2022 rezoluci, v níž uznalo potřebu zřízení mezinárodního mechanismu pro náhradu škody, ztráty nebo újmy vzniklé v důsledku mezinárodně protiprávních činů Ruské federace vůči Ukrajině. Rezoluce dále doporučuje, aby členské státy ve spolupráci s Ukrajinou vytvořily mezinárodní registr škod, který by sloužil jako evidence příslušných důkazů a informací o nárocích.
- (2) Dne 12. května 2023 přijal Výbor ministrů Rady Evropy rezoluci, kterou se zavádí Rozšířená parciální dohoda o Registru škod způsobených agresí Ruské federace proti Ukrajině.
- (3) Registr škod by měl sloužit jako evidence důkazů a informací v písemné podobě o nárocích na náhradu škody, ztráty nebo újmy způsobené všem dotčeným fyzickým a právnickým osobám, jakož i státu Ukrajina, způsobené od 24. února 2022 na území Ukrajiny mezinárodně protiprávními činy Ruské federace na Ukrajině nebo proti Ukrajině.
- (4) Unie přistoupila k rozšířené parciální dohodě o registru škod jako zakládající přidružený člen rozhodnutím Komise přijatým dne 11. května 2023 podle článku 220 SFEU a oznámeným téhož dne generálnímu tajemníkovi Rady Evropy. Před přijetím rozhodnutí Komise konzultovala účast Unie jako zakládajícího přidruženého člena v registru škod s Radou, která rozhodnutí o účasti politicky podpořila.
- (5) Již v rozhodnutí Komise ze dne 11. května 2023, kterým se Unie připojila k rozšířené parciální dohodě o registru škod, bylo uznáno, že status Unie jako přidruženého člena má být pouze prvním krokem v účasti Unie na uvedené rozšířené parciální dohodě.
- (6) Dne 29. února 2024 přijaly Evropský parlament a Rada nařízení (EU) 2024/792 o zřízení Nástroje pro Ukrajinu, kterým spolunormotvůrci mimo jiné stanovili právní základ pro financování iniciativ a subjektů zapojených do podpory a prosazování mezinárodní spravedlnosti na Ukrajině.
- (7) Vzhledem k tomu, že Unie má zájem zajistit, aby Ruská federace nesla právní důsledky svých mezinárodně protiprávních činů vůči Ukrajině, včetně povinnosti nahradit škodu, ztrátu a újmu způsobenou těmito činy, opětovně potvrdit svůj pevný závazek účastnit se registru škod a má zájem požívat plných práv účastníka, je vhodné

změnit status Unie v rozšířené parciální dohodě o registru škod z přidruženého člena na účastníka.

- (8) Účastníci rozšířené parciální dohody o registru škod jsou povinni platit každoroční povinný příspěvek do registru škod. V případě Unie by tato platba měla být provedena v souladu s příslušnými ustanoveními nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/792 ze dne 29. února 2024 o zřízení Nástroje pro Ukrajinu,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Postoj, který má být zaujat jménem Unie, spočívá v oznámení změny statusu Unie v „Rozšířené parciální dohodě o Registru škod způsobených agresí Ruské federace proti Ukrajině“ z přidruženého člena na účastníka.

Článek 2

Toto rozhodnutí vstupuje v platnost dnem přijetí.

V Bruselu dne

*Za Radu
předseda/předsedkyně*